

Кланичне карактеристике бројлерских пилића у зависности од генотипа и пола

Богосављевић - Бошковић, Снежана¹, Толимир, Наташа², Петровић, М¹,
Боковић, Р¹, Рајичић, В¹

РЕЗИМЕ: Циљ овог истраживања било је упоредно испитивање рандмана клања и конформације бројлерских пилића у зависности од утицаја генетске основе и пола.

Испитивања су обављена на укупно 24 заклана пилића провенијенци Ross 308 и Нубго G (половина је била женског, а половина мушког пола).

Анализом података установљених за вредности рандмана (“класична обрада” и “спремно за печење” и “спремно за роштиљ”) закључено је да су у том смислу пилићи испитиваних провенијенци показали сличне резултате, тј. да испољене разлике нису биле сигнификантне нити са становишта утицаја пола, нити у смислу утицаја испитиваних хибрида.

Статистички значајна разлика установљена је за релативну вредност дужине писка између кокица хибрида Ross 308 и петлића Нубго G.

Такође, значајно већу дужину кобилице имала су женска грла Ross 308 у поређењу са мушким провенијенце Нубго G.

Петлићи Нубго G у односу на петлиће, као и кокице провенијенце Ross 308 имали су сигнификантно већу релативну дубину груди. Осим тога, мушка грла Нубго G у поређењу са женским истог хибрида, такође, имала су значајно већу релативну дубину груди.

Кључне речи: бројлерски пилићи, рандман клања, конформација трупа

¹ Агрономски факултет, Чачак

² Институт за примену науке у пољопривреди, Београд

УВОД

У живинарској науци и пракси у свету, а и код нас већ дужи низ година присутни су тестови бројлерских пилића, као значајна одгајивачка и селекцијска мера. Циљ истраживања у овим тестовима је поређење различитих генотипова са становишта производних особина и кланичних карактеристика ради идентификације генетски напреднијих. У том смислу и кланичне карактеристике пилића различитог генотипа су стални и увек актуелни предмет проучавања у нашој и иностраној литератури.

Имајући све ово у виду циљ овог рада био је испитивање кланичних карактеристика пилића провенијенце Нубро G и Ross 308.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

Почетни материјал за испитивање кланичних карактеристика бројлерских пилића чинили су једнодневни пилићи хибрида Ross 308 и Нубро G. Наиме, истраживањима у оквиру ове теме претходио је тов бројлерских пилића, при чему је примењена технологија уобичајена за интензиван систем гајења. После 6-то недељног периода това, за испитивање кланичних особина методом случајног узорка одабрано је по 12 пилића од обе испитиване провенијенце (половина је била мушког, а половина женског пола). Одабрани пилићи након 12 сати гладовања ручно су заклани и обрађени.

Утврђивање рандмана обрађених трупова бројлерских пилића (“класична обрада”, “спремно за печење” и “спремно за роштиљ”) изведено је у складу са Правилником о квалитету живинског меса (1981). Осим тога, узимане су и екстеријерне мере потребне за оцењивање конформације обрађених трупова. Мере конформације су обрађене по методи Павловски и Машић (1983).

Подаци су обрађени применом уобичајених метода варијационе статистике, а значајност разлике у просечним вредностима испољености појединих особина испитивана је применом следећег модела анализе варијансе:

$$Y_{ijk} = \mu + G_i + P_j + e_{ijk}$$

тј. модела који је одговарао плану двофакторијалног огледа (два генотипа-Г и два пола-П).

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У табели 1 приказани су подаци за кланичне рандмане (“класична обрада”, “спремно за печење” и “спремно за роштиљ”) бројлерских пилића испитиваних хибрида.

Табела 1: Кланични рандмани код трупова пилића испитиваних генотипова

Генотипови	Пол		Класична обрада	Спремно за печење	Спремно за роштиљ
Ross 308	М	\bar{x}	84,77	78,43	70,50
		Sv	1,533	1,700	2,378
	Ж	\bar{x}	84,28	76,67	70,09
		Sv	1,649	2,074	3,733
Hybro G	М	\bar{x}	85,26	79,44	71,36
		Sv	0,773	1,445	2,337
	Ж	\bar{x}	85,16	79,48	70,61
		Sv	1,795	1,621	1,871

На основу података табеле 1 може се констатовати да су за пилиће провенијенце Hybro G у поређењу са бројлерским пилићима Ross 308 установљене нешто веће вредности сва три испитивана рандмана. Међутим, анализом значајности испољених разлика са становишта утицаја генотипа нису установљене статистички значајне разлике. Ако се установљене вредности рандмана посматрају у смислу утицаја пола, такође, могу се констатовати извесне разлике.

Међутим, тенденција испољености поменутих разлика у оба испитивана хибрида била је иста. Тако, петлићи и провенијенце Hybro G и Ross 308 у поређењу са кокицама истог хибрида имали су већи рандман “класична обрада”. Нешто боље рандмане “спремно за печење” имала су женска грла, док повољнији рандмани “спремно за роштиљ” установљени су за петлиће и у једног и у другог испитиваног хибрида. Све наведене испољене разлике у смислу утицаја пола на кланичне рандмане, међутим, нису биле и статистички оправдане.

Вредности кланичних рандмана установљене овим истраживањима нешто су веће од података које наводе поједини аутори, попут Павловски и сар. (1987), Хойића и сар. (1995), Пејировића и сар. (2002), а

приближни су резултатима до којих су дошли *Врачар и сар. (1997)* и *Толимир и сар. (2002)*.

Мере конформације на труповима испитиваних хибрида приказане су у табели 2.

Табела 2. Мере конформације на труповима пилића испитиваних генотипова

Генотипови	Пол	Дужина писка-а, мм	ТМ g	ТМ/ДП g/mm	Дужина кобилице мм	ТМ/ДК g/mm	Дубина груд-и мм	ТМ/ДГ g/mm	Грудни угао степени	Обим бат-ака	ТМ/ОБ g/mm	
Ross 308	М	\bar{x}	70,57	1903,33	27,04	121,50	15,64	80,33	23,66	116,00	133,67	14,23
	Ж	cv	7,120	10,642	10,956	4,959	6,842	4,702	7,499	6,047	5,808	8,494
	М	\bar{x}	72,83	1788,33	24,24	116,47	15,35	79,67	22,99	119,17	132,50	13,51
	Ж	cv	3,471	6,150	6,691	1,617	5,365	2,824	5,461	4,905	3,958	6,551
Hybro G	М	\bar{x}	72,02	2028,33	28,12	123,67	16,36	80,00	25,86	120,83	138,19	14,65
	Ж	cv	6,477	12,926	9,574	6,543	8,293	5,809	5,306	5,500	3,593	10,546
	М	\bar{x}	70,89	1811,67	25,64	117,50	15,26	77,50	23,42	118,33	136,00	13,28
	Ж	cv	5,008	9,331	11,622	3,560	5,227	5,145	6,415	4,163	5,403	6,079

a_1 -Ross 308; a_2 -Hybro G; b_1 -мушки пол; b_2 -женски пол

ТМ/ДП

$$a_1b_2 - a_2b_1 = 3,88^*$$

Дужина кобилице

$$a_1b_2 - a_2b_1 = 7,2^*$$

ТМ/ДГ

$$a_1b_1 - a_2b_1 = 2,21^*$$

$$a_1b_2 - a_2b_1 = 2,88^{**}$$

$$a_2b_1 - a_2b_2 = 244$$

Подаци табеле 2 упућују на закључак да су разлике у погледу установљених мера конформације између пилића испитиваних хибрида биле углавном мале, тј. нису биле сигнификантне. Нешто веће разлике, од којих су неке биле и статистички значајне установљене су између полова испитиваних генотипова. Тако, за релативну дужину писка, као

и за дужину кобилице установљена је статистички значајна разлика између петлића хибрида Нубро G и кокица провенијенце Ross 308. Значајне разлике између хибрида и полова установљене су и за релативну дубину груди. Наиме, петлићи Нубро G у поређењу са кокицама овог хибрида, као и петлићима Ross 308 имали су значајно већу релативну дубину груди. Осим тога, статистички врло значајна разлика за меру релативна дубина груди установљена је између петлића Нубро G и кокица Ross 308.

У целини посматрано може се закључити да су петлићи Нубро G имали највећу просечну телесну масу пре клања (2028,33 g), те као резултат тога, највише вредности већине апсолутних и релативних показатеља мера конформације установљене су за овај генотип и мушки пол пилића.

Резултати овог истраживања у сагласности су са подацима које наводи *Врачар и сар. (1997)*, као и *Хойић и сар. (2000)*.

ЗАКЉУЧАК

На основу добијених резултата може се закључити следеће:

- На труповима пилића провенијенци Нубро G и Ross 308 измерени су слични кланични рандмани, при чему незнатно боље резултате постигла су грла генотипа Нубро G.
- Петлићи Нубро G имали су највећу просечну телесну масу пре клања (2028,33 g) и за њих су установљене највеће вредности за већину апсолутних показатеља мера конформације.
- Између испитиваних генотипова статистички значајна разлика са становишта мера конформације утврђена је само за релативну дубину груди.
- Сигнификантне разлике установљене су између полова пилића испитиваних провенијенци, а за следеће мере конформације: релативну дужину писка, дужину кобилице и релативну дубину груди.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Ђурђевић Зденка* (1995): Производне и кланичне карактеристике различитих генотипова бројлерских пилића. Биотехнологија у сточарству, 11 (1-2), стр. 27-34.
2. *Хойић С, Видовић В, Милошевић Н, Сујић Б, Павловски Златица* (2000): Утицај генотипа и године на кланичне особине товних пилића. Биотехнологија у сточарству, 17 (5-6), стр. 47-53.
3. *Павловски Златица, Машић Б.* (1983): Конформација трупова пилића. Квалитет меса и стандардизација, Зборник радова, Блед, 115-126.
4. *Павловски Златица, Машић Б, Милошевић Н, Врачар Светлана* (1987): Упоредна испитивања производних особина домаћег и иностраног порекла. Перадарство, 5, 129-132.
5. *Петровић Д, Петровић Милка, Толимир Наџаша, Боџосављевић-Бошковић Снежана, Петровић М, Бркић Н.* (2002): Упоредна анализа производних и кланичних карактеристика две провенијенце бројлерских пилића. *Biotehology in Animal Husbandry*, Vol. 18 (5-6), p. 115-119.
6. *Толимир Наџаша, Петровић Д, Петровић Милка, Машић М, Малетић Радојка, Боџосављевић-Бошковић Снежана* (2002): Упоредно испитивање производних и кланичних особина три провенијенце бројлерских пилића. Савремена пољопривреда, vol. 51, бр. 3-4, стр. 223-226.
7. *Врачар Светлана, Павловски Златица, Хойић С, Лукић М, Шкрбић Зденка* (1997): Утицај генотипа на производне и кланичне карактеристике бројлерских пилића. Наука у живинарству, 2 (3-4), 135-139.

Slaughter Characteristics of Broilers Depending on the Genotype and Sex

Bogosavljevic - Boskovic, Snežana¹, Tolimir, Natasa², Petrovic, M¹, Djokovic, R¹, Rajcic, Vera¹

SUMMARY

The aim of this investigation was a comparative examination of slaughter yield and broiler conformation depending on the influence of genetic basis and sex.

The investigations were carried out on the total of 24 slaughtered chickens of the Ross 308 and Hybro G strains (half of them being of female and half of male sex).

By the analysis of data established for the slaughter yield value ("traditionally dressed carcass" and "ready to cook" and "oven ready carcass"), it was concluded that the investigated chickens showed similar results, i. e. that the emerged differences were not significant either from the point of view of the sex influence, or as regards the investigated hybrids influence.

Statistically significant difference regarding relative metatarsus length value was determined between Ross 308 female and Hybro G male broilers.

Furthermore, female Ross 308 chickens had a significantly greater pelvis length than the male Hybro G broilers.

The Hybro G males had a significantly greater relative breast depth than both male and female Ross 308 broilers. Additionally, male Hybro G chickens, compared to the female ones of the same strain, had also a significantly greater relative breast depth.

Key words: broilers, slaughter yield, carcass conformation.